Aşkın yangını şiir!

Nazım Hikmet'ten Ataol Behramoğlu'na, Ahmed Arif'ten Hasan Hüseyin Korkmazgil'e kadar pek çok şair, sevgilinin gözlerindeki umutla halkın özgürlük düşünü aynı dizelerde buluşturmuştur. Onlara göre aşk, insanı değiştiren ilk devrimdir; devrim ise aşkla beslenen en büyük sevdadır.

EMRE NUR KELEŞ ZAVAR

"...Yaşamayı ciddiye alacaksın,
yani o derecede, öylesine ki,
mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
yahut kocaman gözlüklerin,
beyaz gömleğinle bir laboratuvarda
insanlar için ölebileceksin,
hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,
hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,
hem de en güzel en gerçek şeyin
yaşamak olduğunu bildiğin halde..."
(Yaşamaya Dair / Nazım Hikmet)

Nazım'ın bu çağrısı yalnızca yaşama değil, sevdaya ve devrime de dairdir. Çünkü yaşamı ciddiye almak, sevmeyi ve değiştirmeyi de ciddiye almaktır.

Aşkın ve Devrimin Ortak Yangını Şiir

Aşk ve devrim, insana en çok dokunan iki büyük yangındır: Aşk kalbi, devrim ise dünyayı değiştirir.

Nazım Hikmet'ten Ataol Behramoğlu'na, Ahmed Arif'ten Hasan Hüseyin Korkmazgil'e kadar pek çok şair, sevgilinin gözlerindeki umutla halkın özgürlük düşünü aynı dizelerde buluşturmuştur. Onlara göre aşk, insanı değiştiren ilk devrimdir; devrim ise aşkla beslenen en büyük sevdadır.

Bu dört şair, Nazım Hikmet, Ahmed Arif, Hasan Hüseyin Korkmazgil ve Ataol Behramoğlu, farklı dönemlerde, farklı coğrafyalarda yazmış olsalar da şiirlerinde aşkı ve direnişi ortak bir ruhun iki yüzü gibi ele almışlardır. Onlara göre aşk yalnızca bireysel bir duygu değil; dünyaya, insanlara ve yaşama karşı duyulan sorumluluğun da bir yansımasıdır. Devrim ise halkın özgürlüğü, eşitlik ve adalet uğruna verilen büyük bir mücadeledir.

Umudun Direnişe Dönüştüğü Dizeler

Nazım Hikmet'in şiirlerinde aşk, gündelik yaşamın içinden doğan sade ama derin bir sevda olarak karşımıza çıkar. Ancak bu aşk, sevgiliden halka, oradan insanlığa doğru genişler. Onun için aşk bir umut taşıyıcısıdır; direniş ise yaşam hakkının şiiridir. Nazım, sevgiliyle paylaştığı duyguyu halkla birleştirir:

"Ve elbette ki sevgilim, elbet
Dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya
Dolaşacaktır en şanlı elbisesiyle, işçi tulumuyla
Bu güzelim memlekette hürriyet."

Bu dizelerde devrim, özgürlük ve sevda aynı bedende can bulur. Nazım, aşkı bireyin kurtuluşuyla sınırlamaz; ondaki aşk bütün insanlığın özgürlüğüne açılır, tıpkı bir çiftçinin toprağa tohumu saçması gibi.

Yine *"Davet"* şiirinde geçen:
"Yaşamak! Bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi kardeşçesine..."
dizeleri, bireysel aşkın yerini toplumsal dayanışmaya bıraktığını gösterir. Burada aşk özgürlüğün özüdür; devrim ise bu özgürlüğün kardeşlik bilinciyle büyüyen biçimidir. Bu evrensel söylem, küresel faşizme inat tüm dünya halklarına bir ormandaki ağaçlar gibi kardeş olduklarını hatırlatır.

"Kerem Gibi" şiirindeki:
"Ben yanmasam, sen yanmasan, biz yanmasak
Nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa?"
dizeleri ise aşkı fedakârlığın, devrimi aydınlanmanın simgesi yapar. *"Yanmak"* mücadele etmektir; *"karanlıklar"* ise zulmün adıdır. Bu dizelere bakınca Nazım'ın neden dünya şairi olduğu bir kez daha anlaşılır.

Ahmed Arif: Hasretle Yoğrulmuş Direnişin Aşkı

Ahmed Arif'in şiirlerinde aşk, hasretle ve acıyla yoğrulmuş, biraz da isyankâr bir duygudur. Sevgiliye duyulan derin bağlılık, ezilen halklara duyulan dayanışmayla iç içe geçer. Şair, kişisel olanla toplumsal olanı ayırmaz; en derin sevdayı bile bir direniş biçimi olarak görür.

"Beni, gözlerin götürür gözlerin
Aşkla, acıyla...
Gözaltındayım.
Dal, kor keser penceremde açarsa
Kuş vurulur, üzerimden uçarsa."
(Kalbim Dinamit Kuyusu)

Bu dizelerde özgürlüğü kısıtlanmış bir ses vardır. Şairin nefesi bile yasaklanmıştır ama aşk, o daralan nefesin içindeki son özgürlük alanıdır.

Ahmed Arif'in dizelerinde devrim, bazen bir başkaldırı bazen de hayatta kalma biçimidir; aşkla beslenen bir direnç:

"Gün ola, devran döne, umut yetişe,
Dağlarının, dağlarının ardında,
Bir tek zeytin dalı bile yalnız kalmayacaktır."
(Vay Kurban)

Burada aşk, sevgiliye duyulan özlemin ötesinde, geleceğe ve adalete duyulan büyük bir inançtır; artık bir kişiye değil, bir ülkeye ve insanlık umuduna yönelmiştir.

"Karanfil Sokağı" şiirinde, devrimci ruhun soğuk karları altında bile aşkın sıcaklığı hissedilir:

"El, ayak buz kesmiş, yürek cehennem.
Ümit, öfkeli ve mahzun.
Ümit, sapına kadar namuslu.
Dağlara çekilmiş, kar altındadır..."

Bu dizelerdeki *"ümit"*, aşkın direniş biçimidir. Ahmed Arif'te aşk, devrimin kalbinde yanan bir ateştir; ikisini birbirinden ayırmak mümkün değildir. Arif, bu memleketi ve insanını en çıplak haliyle, gönlündeki derin sevgiyle anlatmış; o destansı dizeleri bir mühür gibi işlemiştir insanın ruhuna.

Ataol Behramoğlu: Sevmek Direnmektir

Ataol Behramoğlu'nun şiirlerinde aşk; yaşamakla, direnmekle ve inançla bütünleşen bir eylemdir. *"Bir Gün Mutlaka"* şiirindeki:

"Bir gün mutlaka yeneceğiz, Ey eski zaman sarrafları!
Ey kaz kafalılar! Ey sadrazam!
Bitecek bir gün bu zulüm, bitecek bu han-i yağma."

dizeleri, özgürlüğe ve adalete özlemle her dönemin sömürücülerine karşı yazılmış bir manifesto niteliğindedir. *"Yaşadıklarımdan Öğrendiğim Bir Şey Var"* şiirindeki:

"Yaşadın mı, yoğunluğuna yaşayacaksın bir şeyi,
Sevgilin bitkin kalmalı öpülmekten,
Sen bitkin düşmelisin koklamaktan bir çiçeği."

dizeleri, yaşamı tutkuyla sevmenin ve mücadeleyi daima canlı tutmanın çağrısıdır. Aşk burada yaşamı, direniş ise yaşamın onurunu temsil eder.

"Bütün insanları dostun bil, kardeşin bil kızım.
Zulmün önünde dimdik tut onurunu,
Sevginin önünde eğil kızım."
(Sevginin Önünde)

Bu dizelerde sevgi, toplumsal bir vicdan biçimine dönüşür. Aşk bireysel bir duygu olmaktan çıkar; insan kalmanın